Lenkey Társaság
Kulturális Örökség Egyesület

Petőfi Sándor:

Lenkei százada (1848. aug.)

Koszorút kötöttem
Cserfa-levelekbül,
Harmat csillog rajta
Örömkönnyeimbül...
Kinek adnám én ezt,
Kinek adnám másnak,
Mint vitéz Lenkei
Huszárszázadának?

Ez ám csak a század,
Ezek a legények!
Ősapáink mellé
Odaillenének.
Romlatlan bennök a
Régi jó magyar vér...
Bár adhatnék nekik
E dalnál nagyobb bért!

Dicső fiak ők! s ha
Énnekem nem hisztek,
Ám nézzetek oda,
Hogy mit cselekesznek.
Én elhallgatok, az
Ő tettök beszéljen...
Százszor kiáltjátok
Majd rájok az éljent.

A Dniester vizén
Túl, Mariampolban,
Lengyelország földén
Egy huszárezred van.
Szép magyar huszárok,
Fiatal legények,
Kutya-bajuk... vígan
Miért ne lennének?

Vígan vannak, össze-
Verik bokáikat;
De van ott egy század,
Amelyik nem vigad.
Míg világát éli
A vidám ezred,
Közülök egy század
Búbánatnak ered.

Miért búslakodtok
Jó magyar huszárok?
Némelyik szeméből
Könny miért szivárog?
"Hogyne búslakodnánk,
Hogyne búslakodnánk,
Mikor veszélyben van
Édes magyar hazánk?

Rútul feni fogát
Rűja tót, rác, német
Hogy az istennyila
Őket ott üté meg!
S minket, kik a hazát
Védeni szeretnék,
Itt idegen földön
Tart a kötelesség."

Így emészti őket
A bú és a méreg...
Összesúgnak-búgnak...
Vajon mit beszélnek?
Hangjaik suttogók,
Arcuk titokteljes...
Egy nagy szándékjok van,
Nagy és veszedelmes.

Milyen gonoszságot
Forralnak magokban,
Hogy nem beszélnek fönn-
Szóval, csak titokban?
Mily istentelenség
Forog elméjökben,
Hogy alattomban kell
Eljárniok ebben?

Nem istentelenség,
Amit ők akarnak:
Segítséget vinni
A bántott magyarnak,
segítségül menni
Hazájok földére,
Melyre immár foly a
Gazda-nemzet vére.

Ez a jó huszárok
Szívbeli szándoka,
És hogy ezt titkolják,
Van annak nagy oka...
Odajutottunk már,
Hogy csak titkon lehet
Tégedet érezni,
Szent hazaszeretet!

Éjnek éjszakáján
Kiállott a század
Od' a partra, melyet
A Dniester áztat...
E folyónál pihent
Egykor vitéz Árpád,
Mielőtt bevette
Attila országát.

E szent helyen álltak
A derék huszárok,
Itten nyílt ama szent
Eskűvésre szájok,
Hogy meg fogja őket
Látni Magyarország,
Hogy Magyarországot
Védelmezni fogják!

És midőn az eskűt
Elmondották vóna,
Beléugrattak a
Dniester folyóba,
S jó paripáik az
Éji sötétségben
Általúsztak velők
Szépen szerencsésen.

S jöttek hazafelé,
Jöttek, jövögettek,
Hát egyszer mögöttök
Kit pillantanak meg?
Lenkei kapitány,
Az ő kapitányok,
Ez iparkodott nagy
Sebesen utánok:

"Álljatok legények,
Forduljatok vissza,
A generális küld,
Hogy híjalak vissza!"
Hanem a huszárok
Nem fordultak vissza,
Sőt a kapitánynak
Így feleltek vissza:

"Kapitány uram, mi
Engedelmeskedünk
Úgy, ha előre megy,
És nem hátra velünk.
Vitéz kapitány úr,
Legyen a vezérünk,
Ilyen ember kell, mint
Kapitány úr, nékünk!

Annyi szent, hogy minket
Vissza nem visz innen
Sem a generális
Sem pedig az isten.
Kötelességünkről
Ne beszéljen nékünk,
Szentebb a haza, mint
A kötelességünk!"

Tőről vágott magyar
Ember a kapitány,
Nem igen térité
Seregét ezután,
Ment velők, nem hátra,
De szépen előre,
És elértek édes
Hazájok földére.

Itt a haza földén,
Hová vont szívetek,
Forró öleléssel
Üdvözlünk titeket,
Vitéz jó testvérek,
Üdvözlünk ezerszer...
Beszéljen akármit
A hadügyminiszter!

*

Az egri Kisboldogasszony temető és kápolnája története

Az egri temetőkről készített összeírás 1779-ben említi, hogy a „Felnémeti hóstyán a Kisasszony-kápolnánál emberemlékezetet meghaladó időben létesült” a temető (Heml Eger v. ir. 1785: 257/LXXII/a). Egy 1823-ban készült katonai térkép a Kisasszonytemető helyét „Slovakische Capeln und Gottes-Acker”-nek jelzi.
A Kisasszony-temetőt, a Szent Miklós-, Rác-, vagy Felnémeti kapun kívül, 1720-ban iktatja először a halotti anyaköny. A század végén Tót-temető néven emlegetik a hivatalos írások, míg a Hatvani vagy Fájdalmas-temetőnek Magyar-temető volt a neve.
A kápolna Búcsúját, régen és ma is, szeptember 8-án, vagyis Kisboldogasszony napján tartják, így a korábbi elnevezés helyett lassanként a Kisasszony – temető név vált használatossá, 1739-ben ily néven hivatalos formában is megjelenik.

Kisboldogasszony temetői kápolna (Boldogságos Szűz Mária):

Az egri kápolnák Canonika Vizitátiója 1780-ban elmondja, hogy a „Mária-kápolna a Felnémeti kapu előtt egy dombon, a temetőn belül áll, 1724-ben Pirner Mihály itteni polgár építtette, („… Anno circiter 1724. per Michaelem Pirner Civem Agriensem erectur.”) Mária születése napjáról kapott nevet s minden alkalommal így jegyzik be az anyakönyvbe: B. V. M. Egy oltára van, szűk kórusa, 1726-ban öntött harangja felirata: Soli Dei Gloriae, vagyis: Egyedül Isten Dicsőségére.
Az egri plébános 1802-ben azt írja: „Eltökéllettem magamban, hogy az ún. Kisasszony kápolnáját, mely már több esztendők előtt építtetni elkezdetett, mostan egészlen tökéletessen felépíttetni s elkészíttetni akarom, mely végett Magurányi József a kümivesmesterrel meg is egyeztem per Pausch a Következendő móddal…”

A kápolna jellege:

Szabadon álló egyhajós, homlokzati tornyos kápolna, építette Pirner Mihály 1724-ben, átépítette Magurányi József 1802-ben. Külső homlokzatán és belső tagolásában is egyszerre van jelen a kései barokk formavilága és a klasszicizmus letisztultsága.

2006-ban a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság Heves megyében a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította a Kisasszony - temetőben található Lenkey Jánost, Károlyt és édesanyjukat, Keszlerffy Teréziát magába foglaló sírt, valamint Legányi Ferenc egri paleontológus, múzeológus sírboltját.

Forrás: www.egrikisboldogasszony.hu

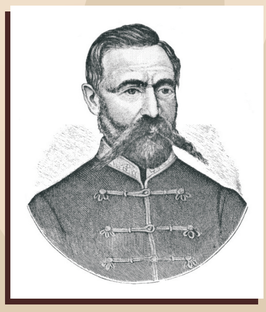

zádorfalvi és lenkei Lenkey Károly (1803-1874)

Az 1848-as szabadságharc honvédhuszár-ezredese Bécsben született 1803. február 25-én. Bécsben kezdte katonai pályáját is. Egyes források szerint 1836-ban, míg más írások szerint 1839-ben százados lett. 1839-ben nőül vett egy szegény leányt Predigo Mariát, aki négy gyermeket szült neki. A rangon aluli házasság miatt azonban le kellett tennie tiszti rangját, így századosként lépett ki a hadseregből. 1848-ban a honvédhadsereg tagja lett. Azonnal őrnagygyá nevezték ki s a ráczok ellen Verbászra küldték. Itt azonban csakhamar éles surlódásba keveredett Bechtold tábornokkal és gróf Castilioni huszárezredessel, mire visszahívták zászlóaljával együtt Heves vármegyébe. 1849-ben a Vilmos-huszárok parancsnokává és ezredessé nevezték ki, s azok élén vett részt Budavár ostromában. A világosi katasztrófa után Egerben rejtőzött két hónapig, majd önként jelentkezett, mire Pestre vitték és szept. 29-én az Újépületbe zárták. Innét Aradra hurcolták.Ügye Aradon Daubeck hadbíró elé került. Az elsőfokú ítélet 1850. február 15-én született meg: golyó általi halált mondott ki rezzenéstelen arccal a bíró. A Magyar Hírlap 1850. március 6-i száma közleményben közölte elrettentésül: Lenkey Károly „előleges szolgálattétel után, mint az egri nemzetőrség őrnagya alezredessé előmozdíttatott, ezredesi előmozdítást, s a 10. huszárezred parancsnokságát elfogadta, ezen ezredi parancsnokságot április 21-kétől egész máj. 14-ig 1849. – ez idő alatt különösen Görgey Artúr ostromló hadtesténél vitte, továbbá júl. elején a 10. hadtest 2. osztályának parancsnokságát átvette, s aug. 4-ig vitte… lőpor és golyó általi halálra ítéltetett”. A terrorgépezet ekkor már azonban kezdett felengedni, így néhány hét múlva fellebbezésre a katonai bíróság a halálbüntetést 12 évi vasban eltöltendő várfogságra változtatta, fenntartotta azonban az ingó és ingatlan vagyonelkobzást.
Lenkey Károly császári kegyelem folytán 1853. dec. 19-én szabadult ki börtönéből és Egerben telepedett le, ahol vármegyei főszámvevővé választották. Megírta emlékiratait az 1848 – 49-es szabadságharcról, amelyet részletekben a Honvéd c. lapban (1867 – 69) tett közzé.
A kiegyezés válaszútjának tekinthető 1861-es évig, egy ideig rendőri felügyelet alatt Mónosbélen élt. Az egri szerviták rendházának tulajdonában lévő kis birtokon gazdálkodott, majd visszatért Egerbe, de csak a kiegyezést követően kapott megfelelő állást: a megyei törvényhatóságnál főszámvevő lett. Sokat fáradozott Csiky Sándorral, a 48-as párt helyi országgyűlési képviselőjével a Hevesi Honvédegylet megszervezésén. Minden évben koszorúzást rendeztek az elesett honvédek tiszteletére az egykori kápolnai csatatéren. Igen boldogok voltak mindketten, amikor Arad város törvényhatósága értesítette Eger törvényhatóságát, hogy emlékművet állítanak öccse Lenkey János honvédtábornok tiszteletére, s felavatására 1868. szeptember 7-én, a tábornok születésnapján kerül sor.
Lenkey Károly 1874. május 18-án hunyt el Egerben. A Kisasszony-temetőben helyezték végső nyugalomra édesanyja mellé.

zádorfalvi és lenkei Lenkey János (1807-1850)

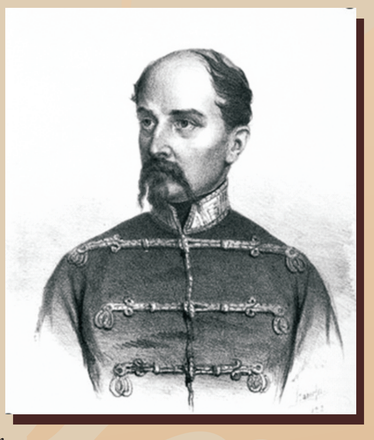

Lenkey Nepomuk János honvéd tábornok gömöri származású köznemesi családba született 1807. szept. 7-én Egerben Lenkey Károly kisbirtokos, nemesi testőr, Arad megyei főszolgabíró és Keszlerffy Teréz második fiaként. Tanulmányait egy bécsi katonai magánintézetben és a korneuburgi utásziskolán végzi.
1845-ben a 4. század századkapitánya a 6. Württemberg huszárezrednél Galíciában.
Százada a külföldön állomásozó magyar katonaság hazavezénylésének hírére 1848. máj. 28-án Mariampolból (ma Mariampyl, UA) megszökik. Az utánuk küldött Lenkey (akinek osztrák elöljáróival a lengyel nemzeti mozgalommal szemben kifejezett szimpátiája miatt amúgy is meggyűlt a baja), csatlakozik a hazatérő századhoz, melyet Fiath Pompeius főhadnyaggyal sikeresen hoz haza. A Lenkey század volt az első amely a haza hívószavára hazatért a külhoni szolgálatból. Az akkor csak nemrégiben hivatalba lépő Mészáros Lázár hadügyminiszternek súlyos problémát jelentett Lenkey századának szökése. Az osztrák hadügyminisztérium követelte Lenkey megbüntetését, a magyar közvélemény azonban lelkesen a szökött katonák mellé állt. Fennállt a veszély, hogy Latour bécsi hadügyminiszter az ügyre hivatkozva megtagadja a magyar sorozású ezredek már megígért hazaszállítását, ezért Mészárosnak kockára kellett tennie még meg sem szerzett népszerűségét. A magyar hadügyminisztérium nyilatkozatban ítélte el Lenkey századának szökését és elrendelte az ügy kivizsgálását. Ekkor született Petőfi Sándor, Lenkei százada című verse, melyben a költő kiáll Lenkey mellett és elítéli a magyar hadügyminiszter eljárását. Végül a századot „büntetésül” beosztották a szerb felkelők ellen felállított seregbe. A század becsülettel végigharcolta a délvidéki háborút, Lenkey több összecsapásban kitűnik (köztük aug. 19. Szenttamásnál). Okt. 9-én a 14. Lehel huszárezredben honvéd őrnaggyá, okt. 12-én alezredessé, okt. 16-án ezredessé léptetik elő. Majd a Kecskemét központtal alakuló 13. Hunyadi huszárezred szervezője és parancsnoka. Az ő ezredébe osztották be ideiglenesen Rózsa Sándor a hazáért harcolni kész betyárjait, mintegy százötven főt.
December 9-én az Óbecsén állomásozó Bakonyi Sándor honvéd tábornok parancsnoksága alatt álló bácskai hadtest egyik dandárjának parancsnokává nevezik ki. Bakonyi Sándor december 16-án elhagyta a szabadságharc ügyét és utóda Esterházy Sándor tábornok sem volt hajlandó végrehajtani az Országos Honvédelmi Bizottmány parancsait. A hadtestet a felbomlástól gróf Vécsey Károly ezredes, Lenkey János és Baudisz József százados határozott fellépése mentette meg.
1849 Március 15-én tábornokká léptették elő és a komáromi várőrség parancsnokává nevezték ki. Bejutott az ostromzár alatt álló várba és Guyon Richárd tábornok megérkezéséig, 1849. április 20-áig ő volt a vár parancsnoka is. Guyon és Lenkey kinevezése a komáromi várba szükségmegoldás volt, Kossuth így akarta megoldani azt a problémát, hogy a hadsereg márciusi átszervezésekor a főseregnél nem jutott nekik megfelelő beosztás. Lenkey a komáromi várban lelkiismeretesen ellátta feladatát. Május végén a Tisza körül alakuló lovashadosztály parancsnokságával bízták meg, de beosztását betegsége miatt nem vette át. A harcokban a továbbiakban nem vett részt. A világosi fegyverletétel után cári, majd osztrák fogságba került. Ő is az aradi vértanúk perének egyik vádlottja volt, de pszichés betegsége egyre inkább elhatalmasodott rajta ezért az eljárást megszüntették ellene. Elborult elmével az aradi vár börtönében halt meg.
1936-os májusi Egerbe szállításáig és ünnepélyes újratemetéséig az aradi katonai temetőben nyugodott.
Aradi sírfelirata a következő volt:

„Lenkey N. János honvéd tábornok született 1807. szept. 7. Egerben
Meghalt az Aradi vár börtönében 1850. febr. 7. Béke Hanvaira”

(A történeti kutatások és az aradi várorvos jelentése szerint Lenkey János 1850. február 9-én hunyt el.)

Az Eger című újság 1936. május 10-i száma, városházi forrásokra hivatkozva Lenkey János újratemetéséről az alábbiakat adta közre: a Magyar Kir. Külügyminisztérium közbenjárására a román kormány hozzájárult Lenkey János tábornok hamvainak hazaszállításához. A tábornok úr hamvait szállító vasúti kocsi 1936. május 27-én, csütörtökön gördült be Romániából Lökösházára, a határőrség sorfala között. A helység elöljárói tisztelettel és megrendüléssel várták, a lökösházi kisiskolások virágokat szórtak a vagonra. Szolnokon is megállt a vasúti szerelvény, ott kinyitották a hamvakat szállító kocsit és a helyi vasutas kórus gyászéneke mellett helyezték el a szolnokiak koszorúikat a koporsóra. A Budapestről érkező vonatszerelvény 1936. május 29-én, szombaton reggel 7 óra 38 perckor futott be az egri vasútállomásra. Ez korai időpont volt az emlékünnepségre, ezért az egri önkormányzat egy mellékvágányra állíttatta a kocsit. A szolgálattevő vasutasok azonnal köré sereglettek: látták, hogy a mozdony után van közvetlenül kapcsolva a leplombált román vasúti kocsi, amelynek oldalára - egy tintával rajzolt - keresztet ábrázoló papírt ragasztottak. A kocsiban feküdt a kis tölgyfakoporsó a tábornok csontjaival, mellette katonaládája és kettétört sírköve az aradi Ó-temetőből. Az újság kérte a város lakosait, vegyenek részt a kegyeleti ünnepségen, a háztulajdonosok pedig az alkalomhoz illően lobogózzák fel házaikat.
A hivatalos ünnepség szombaton 11 órára volt kitűzve, de már 10 órakor gyülekeztek és sorfalat álltak a vasútállomástól végig a Deák Ferenc utcán az egri iskolák tanulói – tudósított az Eger újság 1836. május 31-i (vasárnap) száma. A vasútállomás előtti téren az egri Dobó István 14. honvédgyalogezred díszszázada és a helyi társadalmi szervezetek és előkelőségek foglaltak helyet. A tér gyönyörűen volt feldíszítve, óriási lombfüzérekkel és nemzeti színű zászlókkal felékesítve. A tudósító újságíró bevallja, „nem lehet szót találni” arra az érzésre, amely a meghatottságtól „fénylett a szemekben”, a tekintetekből „gyász, büszkeség, a megtérő halhatatlan gyermeket visszaölelő öröm” sugárzott.
A kis koporsót nemzeti színű lepellel letakarták és kivitték a térre, ahová begördült egy négylovas, díszes gyászkocsi. Ennek felpattant ajtaja és a kocsi belsejébe behelyezték a koporsót, melyre rátették a város polgárságának tisztelgő babérkoszorúját. A kocsi mellett hajdúk álltak díszegyenruhában és karpaszományos honvédek. A csendes főhajtás után a honvédgyalogezred zenekara eljátszotta a himnuszt, majd Braun polgármester mondott gyászbeszédet. Hamvai végső nyugodalmat nem lelhettek Arad temetőjében - mondotta a polgármester - mert „a kegyeletet nem érző idegen hatalom megsemmisíteni készült azt a nekünk oly szent temetőt”. Ezért szorgalmazta szülővárosa a tábornok hamvainak hazahozatalát. Édesanyja és hős fivére – Lenkey Károly ezredes - mellé helyezzük, abban a hitben, hogy „a jövő nemzedék előtt is ragyogó példája lesz, az áldozatos hazaszeretnek”. Befejezésül emlékező beszédét ezzel zárta: „Eger a magyar történelem, a nemzeti tradíciók, a kereszt és a kard, a hit és a harc szent emlékeinek városa a mai napon gazdagabb lett az ő szelleme örök értékével – az egri csillagok még fényesebben, még szebben ragyognak közöttük”.
A kegyeleti beszéd után elindult a gyászmenet a Kisasszony temetőbe, ahol Lenkey János édesanyja Keszlerffy Teréz és bátyja Károly már régóta nyugodott. A menetet a helyőrségi díszszázad vezette, utána a gyászindulókat játszó honvédzenekar haladt, s őket követte fekete palástban Novák Sándor apátkanonok-plébános úr nagy papi kísérettel, s mögöttük haladt a gyászkocsi. Utánuk lépkedtek a vármegye és a város főbb tisztviselői valamint a Lenkey-család egyik leszármazottja Lenkey Lajos diósgyőri vasgyári tisztviselő.
A koporsót előbb a temető kápolnája előtti téren helyezték el, ahol több beszéd is elhangzott. Horváth József közigazgatási tanfolyami hallgató a Heves megyei születésű Bajza József Apotheosis című igazán megható szép versét szavalta el.

Forrás: www.egrikisboldogasszony.hu

Palágyi Lajos:

Az aradi vértanúk

Szabadságharcunk letűnt napvilága,
Te vakító nap a század delén,
Nem pazaroltad sugarad hiába,
Bár vak sötétbe halt az égi fény,

Eszméiden nem győzött az enyészet,
Örökbe hagytad halhatatlan részed',
Fényeddel fényt hint késő századokra
A tizenhárom vértanú alakja

S ők élni fognak, élni mindörökkön,
Szent lesz, örökké szent a sírgödör,
A míg az eszmény ki nem hal e földön,
Míg magyar szellem még magasba tör,

Az igét, melyért éltet áldozának,
Szívébe írták az egész hazának,
Utódtól fogja hű utód tanulni:
Hogyan kell élni, s hogy lehet meghalni.

A táblát készítette és állította: Lenkey Társaság KÖE és Lenkey-s Bajtársi Egyesület.
Fa munkák: Molnár Sándor
2011. október 6.